

RAKENNETAAN YHDESSÄ HYVINVOINTIALUEIDEN VAMMAISNEUVOSTOT TOIMIVIKSI - INVALIDILIITON NÄKEMYKSIÄ TOIMIVAAN VAMMAISNEUVOSTOTYÖSKENTELYYN

Laki hyvinvointialueesta edellyttää, että aluehallituksen on asetettava hyvinvointialueen vammaisneuvosto. Hyvinvointialueen vammaisneuvostolle on tärkeää luoda hyvät toimintaedellytykset vammaisten ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi. Invalidiliitto on mielellään mukana yhteistyössä rakentamassa alueellisista vammaisneuvostoista toimivia.

Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Osana tämän oikeuden toteuttamista aluehallituksen on asetettava lain mukaan kolme hyvinvointialueen vaikuttamistoimielintä, joista yksi on vammaisneuvosto. Vammaisneuvoston tavoitteena on vammaisten ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaaminen hyvinvointialueella.

Vammaisneuvoston jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vammaisneuvostojen jäsenistä niin, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vammaisneuvostoon voidaan valita muita henkilöitä. Aluehallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä.

Myös YK:n vammaisyleissopimus osana Suomen velvoittavaa lainsäädäntöä edellyttää, että vammaiset ihmiset ovat aktiivisesti mukana heitä koskevissa päätöksentekoprosesseissa. YK:n vammaisopimuksen toimintaohjelmassa (2020-2023) todetaan, että alueellisille vammaisneuvostoille annettava riittävät toimintamahdollisuudet ja tuki maakuntien ja kuntien taholta. Hyvin toimivat kunnalliset vammaisneuvostot luovat pohjan hyvinvointialueen vammaisneuvostolle. Hyvinvointialueen vammaisneuvosto on yksi tärkeä alueellinen osallisuuden toteuttamisen muoto. Osallisuutta edellytetään niin suunnittelussa, päätöksenteossa kuin seurannassakin. Vammaisneuvoston on tärkeää osallistua YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumisen seurantaan ja tiedon tuottamiseen alueellisella tasolla.

Hyvinvointialueen vammaisneuvostolle on tärkeää turvata hyvät toimintaedellytykset, riittävät resurssit sekä vahva vaikuttamisen rooli.

Hyvinvointialueen vammaisneuvostolle eväät vahvaan vaikuttamiseen

- Hyvinvointialueen on tuotava vammaisneuvoston käsiteltäväksi vammaisten ihmisten kannalta merkittävät asiat kaikilta hallinnonaloilta jo valmisteluvaiheessa.
- Hyvinvointialueen aluevaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien ja muiden toimielinten on toimittava rakentavassa ja ennakoivassa yhteistyössä vammaisneuvoston kanssa.
- Vammaisneuvostolla on oltava mahdollisuus tehdä esityksiä aluevaltuustolle.
- Vammaisneuvoston edustajalla on oltava puhe- ja läsnäolo-oikeus hyvinvointialueen kaikissa lautakunnissa, valiokunnissa ja johtokunnissa.
- Vammaisneuvosto on otettava mukaan palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen, seurantaan ja arviointiin.
- Vammaisneuvostolla on oltava mahdollisuus osallistua hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen laadintaan.
- Vammaisneuvosto osallistuu YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumisen seurantaan ja tiedon tuottamiseen (yhteistyössä STM:n alaisen Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANEn kanssa)

Hyvinvointialueen vammaisneuvostolle riittävät resurssit sen lakisääteisten ja muiden sille määrättyjen tehtävien toteuttamiseksi

- Vammaisneuvostolle on osoitettava riittävät määrärahat ja henkilöresurssit.
- Vammaisneuvoston toimintaan osallistuminen ei saa aiheuttaa ylimääräisiä henkilökohtaisia kuluja neuvoston jäsenille. Esimerkiksi toimintaan osallistumisesta syntyvät matkakulut tai muut välttämättömät kulut on korvattava.
- Kokousten on oltava esteettömiä ja saavutettavia.
- Vammaisneuvostolla on oltava käytössään hyvät viestintäkanavat ja -osaaminen avoimen ja läpinäkyvän viestinnän ja vuoropuhelun varmistamiseksi alueen eri toimijoiden välillä.
- Vammaisneuvostolle on tarjottava koulutusta ja tukea vaativaan tehtäväänsä uudenaikaisessa toimintaympäristössä hyvinvointialueella.
- Vammaisneuvostolla on myös vammaisasioiden valtavirtaistamiseen liittyvä tehtävä, eli vammaisnäkökulmat tulee ottaa huomioon kaikessa päätöksenteossa.

Hyvinvointialueen vammaisneuvoston valinnassa tärkeää huomioida vammaryhmien moninaisuus sekä toimiva vuoropuhelu päätöksentekijöihin ja viranhaltijoihin

- Vammaisneuvoston toimikausi on kytkettävä valtuustokauteen, jotta neuvoston edustajilla on riittävät mahdollisuudet pitkäjänteiseen työskentelyyn ja vaikuttamiseen.
- Lain mukaan hyvinvointialueen vammaisneuvoston jäseniksi valitaan hyvinvointialueen kunkin kunnan vammaisneuvostosta vähintään yksi edustaja ja lisäksi voidaan valita muita henkilöitä.
- Vammaisilla henkilöillä ja heidän omaisillaan sekä heitä edustavilla järjestöillä tulee olla riittävä edustus hyvinvointialueen vammaisneuvostossa.
- Vammaryhmien moninaisuus on tärkeää huomioida vammaisneuvoston kokoonpanossa eri vammaryhmien erityistarpeiden huomioimiseksi. Monimuotoisuuden ja edustuksellisuuden huomioiminen on tärkeää, ja niiden varmistamiseksi neuvostoa voi tarvittaessa täydentää.
- Vammaisneuvoston kokoonpanossa on keskeistä huomioida myös toimivan vuoropuhelun rakentaminen hyvinvointialueen päätöksentekijöihin sekä keskeisiin viranhaltijoihin.

Invalidiliitto tekee mielellään yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa toimivien vammaisneuvostojen rakentamiseksi. Liittomme alueilla työskentelevät järjestöasiantuntijat ovat käytettävissä vammaisneuvostojen toiminnan suunnittelussa:

Etelä-Suomi (Kanta-Häme, Uusimaa) Aapo Rantanen, p. 044 465 0585

Itä-Suomi (Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala) Mika Saastamoinen, p. 044 765 1375

Kaakkois-Suomi (Etelä-Karjala, Kymenlaakso, Päijät-Häme) Tiina Ihalainen, p. 044 765 0506

Lappi (Lappi) Liisa Pitzén, p. 044 765 0592

Oulu-Kainuu (Oulu-Kainuu) Hilikka Lahti, p. 044 465 6049

Lounais-Suomi (Satakunta, Varsinais-Suomi) Sanna Leppäjoki-Tiistola, p. 044 765 0579

Länsi-Suomi (Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa) Hanna Lahti, p. 044 765 0535

Sisä-Suomi (Keski-Suomi, Pirkanmaa) Milla Ilonen, p. 044 491 5695

vastaava järjestöasiantuntija Mirva Kiiveri, p. 044 765 0658

Sähköpostit muodossa etunimi.sukunimi@invalidiliitto.fi